

Przydatność analizy finansowej w opiniach księgowych trójmiejskich przedsiębiorstw

Aldona Uziębło*

Streszczenie: *Cel* – główny: określenie przydatności analizy finansowej w pracy zawodowej osób z działów księgowości; szczegółowy: poznanie opinii dotyczącej przydatności analizy finansowej dla użytkowników sprawozdań.

Metodologia badania – badanie ankietowe uczestników specjalistycznego kursu zawodowego, pracujących w działach księgowości trójmiejskich przedsiębiorstw; w celu zbadania istotności powiązań pomiędzy wybranymi odpowiedziami zastosowano test niezależności chi-kwadrat, skorygowany współczynnik kontyngencji C-Pearsona, poprawkę Yatesa statystyki chi-kwadrat, test ANOVA rang Kruskala-Wallisa, porównań wielokrotnych oraz U Manna-Whitneya dla dwóch niezależnych prób.

Wynik – występują istotne statystycznie zależności pomiędzy oceną przydatności analizy finansowej a wielkością przedsiębiorstwa, w którym pracuje ankietowany; nie ma natomiast takiej korelacji z zajmowanym stanowiskiem pracy.

Oryginalność/wartość – badania na grupie osób na trzecim poziomie (z czterech) certyfikacji zawodu księgowego.

Słowa kluczowe: analiza finansowa, przydatność, opinie księgowych

Wprowadzenie

Sprawozdawczość finansowa jest źródłem informacji o wynikach przedsiębiorstwa zwłaszcza w dobie globalizacji, objawiającej się m.in. rozwojem przedsiębiorstw międzynarodowych oraz standaryzacją przepisów; jest to także związane ze wzrostem odbiorców informacji opartych na sprawozdaniach finansowych (Zuchewicz 2011: 183).

Uwarunkowaniem poprawności rachunku ekonomicznego jest rzetelność danych wynikających z systemu rachunkowości (Micherda i in. 2011: 17), to podstawa umożliwiająca prawidłowe wnioskowanie i podejmowanie uzasadnionych decyzji. „Aby informacje (...) mogły zabezpieczyć właściwą realizację wszystkich funkcji rachunkowości muszą być (...) odpowiedniej jakości” (Skoczylas red. 2009: 67). W kontekście tematu opracowania należy podkreślić rolę funkcji informacyjnej i analitycznej. Informacyjna dostarcza danych do podejmowania decyzji zarządczych, natomiast analityczna polega na interpretacji danych liczbowych dostarczanych przez rachunkowość (Skoczylas red. 2009: 16–18). Właściwa interpretacja danych sprawozdawczych, zwłaszcza za pomocą różnych rodzajów, metod

---

* dr Aldona Uziębło, Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku, ul. Dolna Brama 8, 80–821 Gdańsk, e-mail: auzieblo@wsb.gda.pl.

i instrumentów analizy finansowej, przy założeniu rzetelności systemu rachunkowości, umożliwia zatem podejmowanie racjonalnych decyzji.

Celem głównym pracy jest określenie przydatności analizy finansowej w pracy zawodowej osób z działów księgowych oraz poznanie ich opinii na temat przydatności analizy finansowej dla użytkowników sprawozdań.

Wstępnie założono, że analiza finansowa oceniana będzie jako przydatna w różnym stopniu, w zależności od zajmowanego stanowiska w strukturach finansowo-księgowych oraz wielkości przedsiębiorstwa, w którym pracuje badany. Założono także, że w przedsiębiorstwach nie wykorzystuje się wszystkich możliwości analizy finansowej, ograniczając ją do wybranych instrumentów i metod.

Dla potrzeb opracowania przeprowadzono badanie wśród uczestników specjalistycznego kursu zawodowego dla kandydatów na głównych księgowych, organizowanego przez Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Oddział w Gdańsku, w styczniu 2014 roku, w formie ankiety z pytaniami jednokrotnego i wielokrotnego wyboru oraz z pytaniem otwartym. Część pytań opierała się na ocenianiu przez badanych na 5-stopniowej skali poszczególnych zagadnień pod kątem przydatności. Uczestnicy kursu są na trzecim poziomie (z czterech) procesu certyfikacji zawodu księgowego (odpowiednio: księgowy, specjalista ds. rachunkowości, główny księgowy, dyplomowany księgowy)¹. Badanie jest niereprezentatywne; obejmuje 32 osoby. Zamierzenie badawcze zostało zrealizowane z wykorzystaniem analizy opisowej, metod graficznych oraz testów statystycznych, a także analizy i krytyki literatury przedmiotu.

W celu zbadania istotności powiązań pomiędzy wybranymi pytaniami zastosowano test niezależności chi-kwadrat, umożliwiający weryfikację hipotezy zerowej o niezależności cech X i Y. Ponieważ statystyka χ^2 sprawdza, czy dwie zmienne są ze sobą powiązane, nie określając siły tego związku, w celu jego ustalenia wykorzystano skorygowany współczynnik kontyngencji C-Pearsona. W pracy zaprezentowano tylko poziomy prawdopodobieństwa p mniejsze od 0,1, a więc pozwalające odrzucić hipotezę zerową o niezależności zmiennych na poziomie istotności mniejszym od 0,1. Pozwala to wnioskować o istnieniu zależności pomiędzy badanymi cechami. Powiązania między wybranymi zmiennymi (ze względu na to, że każda z nich zawiera po dwie kategorie) badano w oparciu o poprawkę Yatesa statystyki χ^2 , stosowaną dla małych tabel o wymiarach 2×2 , gdy liczebność próby zawiera się w przedziale (20,40) i którakolwiek z liczebności oczekiwanych jest mniejsza od 5. Zastosowano również test ANOVA rang Kruskala-Wallisa, porównań wielokrotnych oraz U Manna-Whitneya dla dwóch niezależnych prób, wykorzystując do obliczeń program STATISTICA pl².

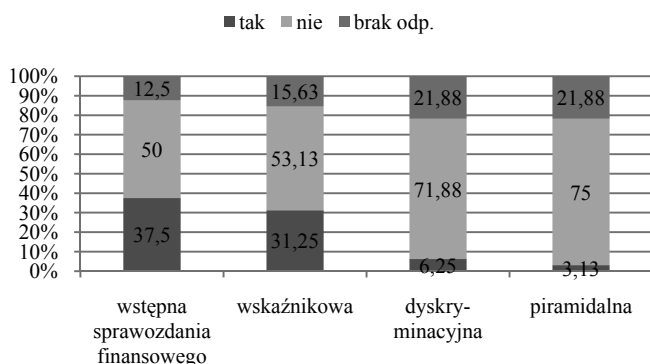
¹ Szerzej: www.institut.skwp.pl, Instytut Certyfikacji Zawodowej Księgowych, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce.

² Opracowanie statystyczne wyników ankiet za pomocą wymienionych testów sporządziła dr Katarzyna Sokółowska na podstawie badań A. Uziębło.

1. Przydatność analizy finansowej w pracy księgowych

Ankietowani są samodzielnymi księgowymi (ponad 28%), zastępcami głównego księgowego lub zajmują to stanowisko (odpowiednio 25% i około 9%), pracują także jako księgowi (niemal 22%) i zajmują inne stanowiska powiązane z księgowością (pozostali, 15,61%). Po części wprowadzającej rozpoczęto ankietę pytaniem o wykorzystanie analizy finansowej w pracy zawodowej. Ponad 78% osób odpowiedziało negatywnie, jednak aż 94% stwierdziło jednocześnie, że analiza ta będzie dla nich przydatna w przyszłości. Prawdopodobnie jest to związane z oczekiwanymi zmianami zawodowymi związanymi z ukończeniem kursu i awansem na wyższe stanowisko. Tak duża różnica w wynikach pozwala też wstępnie postawić wniosek, że badani wiążą wykorzystanie analizy finansowej w pracy zawodowej z wyższym stanowiskiem czy bardziej odpowiedzialną pracą.

Rysunek 1 przedstawia udziały (%) odpowiedzi na pytanie o wykorzystanie w pracy zawodowej analizy wstępnej, wskaźnikowej, dyskryminacyjnej i piramidalnej.

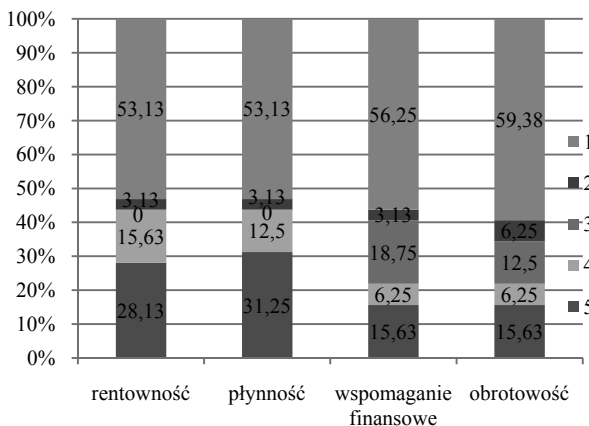
Rysunek 1. Wykorzystanie w pracy zawodowej analizy finansowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

Najwięcej osób wykorzystuje wstępną analizę sprawozdania finansowego (37,5%), prawie 1/3 badanych stosuje także analizę wskaźnikową. Z modeli dyskryminacyjnych czy piramidalnych korzysta niewielka grupa osób (3–6%). Brak odpowiedzi należy traktować jako nieznaną część danej części analizy.

Z kolei na rysunku 2 przedstawiono oceny przydatności poszczególnych grup wskaźników, gdzie 5 oznacza odpowiedź „bardzo przydatna”, a 1 „całkowicie nieprzydatna”. Wiadac, że badani, mając dokonać analizy wskaźnikowej, skupiają się na rentowności (ponad 43% osób przydzieliło jej 5 i 4 punkty) i płynności (około 44%), z mniejszą uwagą traktując zadłużenie i obrotowość (niemal 22%). W każdej odpowiedzi większość osób wybrało jednak rangę 1, traktując wskaźniki jako całkowicie nieprzydatne.

W kontekście odpowiedzi na wcześniejsze pytanie o wykorzystanie w pracy zawodowej analizy finansowej, więcej osób podkreśliło przydatność analizy rentowności i płynności niż analizy wskaźnikowej ogółem. Może to oznaczać brak praktyki w zakresie przeprowadzania takich analiz – dopiero przy szczegółowym wymienieniu grup wskaźników ankietowani uświadomili sobie fakt wykorzystywania ich w pracy zawodowej.

Rysunek 2. Przydatność poszczególnych grup wskaźników w pracy zawodowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

Aby ustalić, czy występują statystycznie istotne powiązania między wielkością przedsiębiorstwa (za duże uznano jednostki obligatoryjnie badane przez biegłego rewidenta) a oceną przydatności analizy finansowej w pracy księgowych zatrudnionych w tych jednostkach, a następnie pomiędzy wykorzystaniem przez księgowych w pracy zawodowej analizy finansowej i oceną jej przydatności wykorzystano poprawkę Yatesa statystyki χ^2 (Stanisz 2006: 325). W tabeli 1 zaprezentowano tylko te otrzymane wyniki, dla których możliwe było odrzucenie hipotezy zerowej o braku powiązań między zmiennymi.

Na podstawie danych z tabeli 1 stwierdzono, że w przedsiębiorstwach podlegających badaniu sprawozdania finansowego księgowi częściej korzystają z analizy finansowej (prawdopodobnie dlatego, że w raporcie biegłego rewidenta są zawarte m.in. kluczowe wskaźniki). Osoby, które korzystają z analizy w pracy zawodowej, najwyżej oceniały przydatność analizy wstępnej, a następnie analizy wskaźnikowej. Nie stwierdzono innych istotnych korelacji w tym zakresie.

Tabela 1

Zależność między badaniem sprawozdania, wykorzystaniem analizy a oceną jej przydatności

Zależność	Chi-kwadr. Yatesa	p	Skorygowany współczynnik kontyngencji
– badanie sprawozdania finansowego a wykorzystanie analizy finansowej w pracy zawodowej	3,135851	p=0,07659	0,0648289
– wykorzystanie analizy w pracy zawodowej a ocena przydatności analizy wstępnej	6,510417	p=0,01073	0,0931999
– wykorzystanie analizy w pracy zawodowej a ocena przydatności analizy wskaźnikowej	4,147518	p=0,04170	0,0745060

Źródło: opracowanie K. Sokołowska na podstawie badań A. Uziębło.

Następnie postawiono pytanie, czy na korzystanie z analizy finansowej ma wpływ wielkość przedsiębiorstwa, w którym pracuje ankietowany. Ponieważ mieli oni trzy możliwości wyboru (małe, średnie, duże), do zbadania zależności między wielkością przedsiębiorstwa a odpowiedziami na pozostałe pytania zastosowano zwykły test niezależności χ^2 . Hipotezę zerową o niezależności zmiennych dla poziomu prawdopodobieństwa $p \leq 0,00653$ odrzucono, uzyskując potwierdzenie istnienia istotnych statystycznie zależności pomiędzy wielkością przedsiębiorstwa a korzystaniem przez księgowego z analizy:

- finansowej (im większe przedsiębiorstwo, tym częstsze wykorzystanie analizy),
- wstępnej sprawozdania finansowego (zależność j.w.),
- wskaźnikowej (j.w.).

Kolejną badaną zależnością była analiza powiązań między wielkością przedsiębiorstwa a oceną na skali porządkowej poszczególnych grup wskaźników analizy finansowej (od 1 – całkowicie nieprzydatna do 5 – bardzo przydatna); wykorzystano do tego test ANOVA rang Kruskala-Wallisa (Stanisz 2006: 386). Można stwierdzić, że osoby z małych przedsiębiorstw w większości niżej oceniały przydatność wskaźników z grupy zadłużenia, niż pracownicy dużych firm. Jest to związane ze strukturą finansowania małych jednostek, bazujących głównie na kapitale własnym i krótkoterminowym kapitale obcym. Innych istotnych zależności nie stwierdzono.

2. Przydatność analizy finansowej dla użytkowników sprawozdań

Przez użytkowników sprawozdań rozumie się osoby poszukujące w nich informacji pozwalających na podejmowanie decyzji ekonomicznych (np. Uziębło 2002: 16). W opracowaniu wyróżniono dwie grupy użytkowników: pierwszą, zaliczając do niej właścicieli i zarządzających przedsiębiorstwem, urzędy państwowe (skarbowe, celne, inne) i banki, oraz drugą, obejmującą dostawców i klientów przedsiębiorstwa. W tabeli 2 przedstawiono opinie księgowych na temat przydatności analizy finansowej dla poszczególnych użytkowników

z grupy pierwszej sprawozdań przedsiębiorstwa, w którym pracują badani; w tabeli trzeciej natomiast zaprezentowano, czy analiza jest przydatna badanym do oceny dostawców i klientów. Badani przyznawali oceny w skali od 1 do 5.

Tabela 2

Przydatność analizy finansowej dla wybranych użytkowników sprawozdań finansowych (%)

Użytkownik informacji	5	4	3	2	1	Brak	Razem
– właściciel i/lub zarządzający przedsiębiorstwem	47	9	13	6	22	3	100
– urząd skarbowy, celny, inny urząd	16	6	13	6	46	13	100
– bank	50	13	13	3	18	3	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

Zdaniem ankietowanych analizą sprawozdania przedsiębiorstwa, w którym pracują, najbardziej zainteresowane są banki (63% odpowiedzi 5- i 4-punktowych), następnie właściciele/zarządzający (56%); brak jest zainteresowania ze strony urzędów państwowych (59% najniższej punktowanych odpowiedzi). O ile zrozumiałe jest zainteresowanie banków (udzielenie kredytów), a jego brak można wyjaśnić brakiem zadłużenia przedsiębiorstwa, o tyle trudno zinterpretować wynik grupy właścicieli (kadry zarządzającej) czy zgodzić się z brakiem zainteresowania ze strony urzędów. Właściciele mogą nie korzystać z analizy finansowej z powodu braku wiedzy czy doświadczenia; w takim przypadku oddają kompetencje zarządcze osobom, które powinny posiadać odpowiednie umiejętności. W ich przypadku niski wynik może być sygnałem, że zarządzający przedsiębiorstwem z różnych powodów nie mają zaufania do sprawozdań finansowych (oszustwa? patrz punkt trzeci opracowania). Z kolei zarówno urzędy skarbowe, jak i urzędy celne wykorzystują analizę finansową (zwłaszcza wskaźnikową, ale również dyskryminacyjną i wstępną) do oceny kondycji podatnika, np. przy rozkładaniu płatności na raty. Księgowi na tym poziomie zawodowym mogą jeszcze nie mieć tego typu doświadczeń, stąd powyższe kształtowanie się odpowiedzi.

Tabela 3

Przydatność analizy finansowej do oceny dostawców i klientów

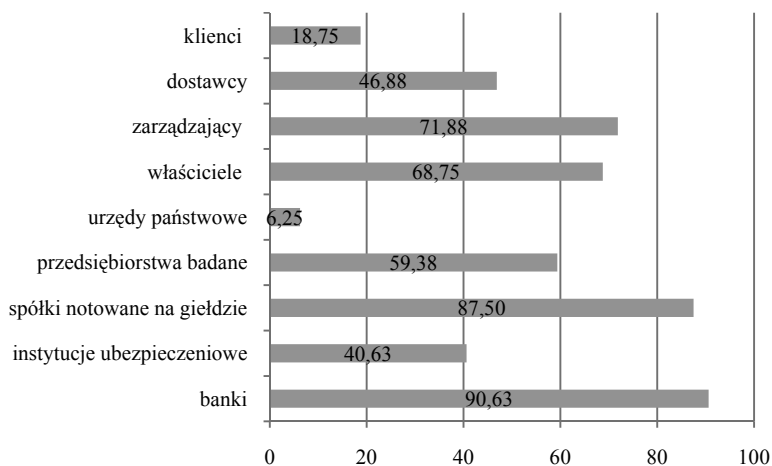
Jednostka analizowana	5	4	3	2	1	Brak	Razem
– dostawca	41	22	9	9	19	–	100
– klient	31	19	13	13	21	3	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

Ankietowani w pracy zawodowej traktują analizę finansową jako przydatne narzędzie do oceny dostawców (63% najwyższej punktowanych odpowiedzi), natomiast 50% osób przy-

znało najwyższe oceny w stosunku do analizy klientów. Sugeruje to, że dla ankietowanych ważniejsza wydaje się stabilność dostaw niż płynność odbiorców.

Na rysunku 3 zaprezentowano odpowiedzi pozytywne na pytanie o przydatność analizy finansowej dla poszczególnych grup użytkowników.

Rysunek 3. Przydatność poszczególnych grup wskaźników w pracy zawodowej (% odpowiedzi pozytywne)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

Badani mieli możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi; najwięcej osób uznało, że analiza jest wykorzystywana przez banki (ponad 90%), spółki notowane na giełdzie (prawie 88%), następnie zarządzających i właścicieli (ok. 70%). Najmniej odpowiedzi uzyskali klienci (18,75%) i urzędy państwowe (6,25%).

Pogłębiono badania, analizując istnienie zależności między powyższymi ocenami a faktem badania sprawozdania finansowego i wielkością przedsiębiorstwa.

Kolejną badaną zależnością była więc analiza powiązań między wielkością przedsiębiorstwa a oceną na skali porządkowej (od 1 – całkowicie nieprzydatna do 5 – bardzo przydatna) przydatności analizy finansowej dla obu grup użytkowników. Do zbadania związku ponownie wykorzystano test ANOVA rang Kruskala-Wallisa oraz test porównań wielokrotnych. Opisano tylko wyniki o poziomie prawdopodobieństwa testowego p , pozwalającego na odrzucenie hipotezy zerowej. I tak wartość testu Kruskala-Wallisa $H(2, N = 25) = 11,47907$ oraz $p = 0,0032$ pozwoliło na odrzucenie hipotezy zerowej o braku powiązania pomiędzy wielkością przedsiębiorstwa a oceną przydatności analizy finansowej dla potrzeb właścicieli i/lub osób zarządzających. Test porównań wielokrotnych wykazał istotną statystycznie różnicę pomiędzy ocenami wystawianymi przez pracowników należących do małych i średnich przedsiębiorstw ($p = 0,004934$); osoby pracujące w mniej-

szych jednostkach w większości niżej oceniały przydatność analizy finansowej dla potrzeb właścicieli niż pracownicy średnich firm. Poza tym otrzymano, że istnieje statystycznie istotna zależność $H(2, N = 25) = 5,348410, p = 0,0690$) pomiędzy wielkością przedsiębiorstwa, a oceną przydatności analizy finansowej dla urzędów. Osoby z małych przedsiębiorstw w większości niżej oceniały przydatność analizy finansowej dla potrzeb urzędów, niż pracownicy dużych firm.

Natomiast badając zależności pomiędzy oceną przydatności analizy finansowej dla poszczególnych grup odbiorców a odpowiedziami na pytania: czy przedsiębiorstwo podlegało badaniu sprawozdania finansowego oraz czy badany korzysta z analizy finansowej w pracy zawodowej, zastosowano test U Manna-Whitneya dla dwóch niezależnych prób (Stanisz 2006: 378). Pozwala on ustalić, czy różnica pomiędzy grupami jest istotna statystycznie, a zatem czy przy ustalonym poziomie istotności można odrzucić hipotezę zerową zakładającą, że oceny przydatności analizy finansowej nie różnią się pomiędzy grupami.

Analiza testem U Manna-Whitneya wykazała, że w ocenie przydatności wskaźników: rentowności, płynności, obrotowości opinie osób korzystających w pracy zawodowej z analizy finansowej różnią się istotnie statystycznie od opinii osób, które z niej nie korzystają ($p < 0,07$) – korzystający wyżej oceniają przydatność tych wskaźników.

Istotne statystycznie różnice pomiędzy opiniami osób pracujących w przedsiębiorstwach, których sprawozdania finansowe podlegały badaniu a opiniami osób pracujących w jednostkach niebadanych przez biegłego rewidenta, występowały tylko w obszarze oceny przydatności analizy finansowej dla potrzeb urzędu skarbowego, celnego i innych urzędów ($p = 0,041541$ oznacza, że istnieje 4,15% szansy, że zaobserwowana różnica jest przypadkowa, a nie rzeczywista). Osoby pracujące w dużych przedsiębiorstwach, przechodzących procedurę badania sprawozdania (w czym księgowość aktywnie uczestniczy), nabywają wiedzę i doświadczenie, pozwalające lepiej ocenić przydatność analizy dla urzędów państwowych. Nawiązując do to wcześniejszego wniosku odnośnie oceny przez badanych przydatności analizy dla tego typu urzędów – a mianowicie, że księgowi na tym poziomie zawodowym nie mają wystarczającego doświadczenia, można stwierdzić, że w przedsiębiorstwach badanych, o bardziej skomplikowanej działalności, takie doświadczenia są zdobywane. Mała liczebność prób nakazuje jednak ostrożnie podchodzić do tych wyników.

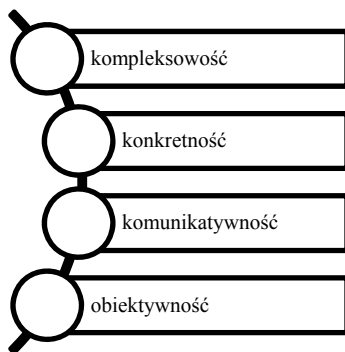
3. Zaufanie do analizy finansowej

Wśród najczęstszych błędów w zakresie analizy finansowej wymienia się brak umiejętności osoby sporządzającej taką analizę, co nie pozwala jej prawidłowo m.in. zinterpretować manipulacji w zakresie zysku netto czy ocenić poziomu rentowności (Kadryś 2007: 41).

Poprawność analizy finansowej, bezpośrednio związana z użytecznością, jest uwarunkowana przede wszystkim jej wartością poznawczą i możliwością zastosowania w praktyce, czyli uzyskaniem przez odbiorcę realnych danych, możliwych do porównania w czasie (okresy ubiegłe, plany) i przestrzeni (różne oddziały przedsiębiorstwa, konkurencja). Do

tego dochodzi jeszcze kwestia prawidłowego doboru stosowanych metod i umiejętności odpowiedniej interpretacji wyników, co ściśle jest związane z kwalifikacjami, doświadczeniem, a nawet pozycją służbową osób sporządzających analizę finansową (zwykle są to pracownicy służb finansowo-księgowych). Oczywiście zawsze pojawia się też pytanie o obiektywizm zarówno osoby dokonującej analizy, jak i zainteresowania uzyskaniem obiektywnej oceny właścicieli i zarządzających jednostką gospodarczą³ (Rachunkowość 2004). Na rysunku 4 przedstawiono cechy charakterystyczne poprawnej analizy finansowej, która może być podstawą racjonalnego zarządzania.

Rysunek 4. Cechy charakterystyczne poprawnej analizy finansowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Rachunkowość Finansowa i Audyt 2004: 6).

Kompleksowość podejścia do problemu w połączeniu z konkretnymi ustaleniami analizy finansowej, zrozumiałą dla odbiorców prezentacją jej wyników oraz obiektywnością oceny i wnioskowania powinny charakteryzować poprawną analizę finansową.

Pytając w ramach ankiety o zaufanie do wyników i wniosków z analizy finansowej, umożliwiono badanym wielokrotny wybór odpowiedzi. Uwzględniając ich łączną liczbę, procentowy rozkład odpowiedzi przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4

Zaufanie do wyników i wniosków z analizy finansowej

Jednostka analizowana	(%)
– tak	5
– w zależności od osoby, która sporządziła analizę	30
– w zależności od zaufania do rzetelności sprawozdania finansowego	65
– nie	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

³ Na podstawie wywiadu z B. Micherdą, Rachunkowość Finansowa i Audyt 2004: 6.

Należy podkreślić, że żadna osoba nie wybrała odpowiedzi „nie”. 25% osób skorzystało z możliwości wielokrotnego wyboru, zaznaczając zwykle równocześnie odpowiedzi „w zależności od osoby” i „w zależności od zaufania...”. Tylko 5% osób twierdzi, że bezwarunkowo ufa wynikom analizy, największa grupa (65%) słusznie warunkuje swoje zaufanie od rzetelności sprawozdania, 30% zwraca uwagę na osobę, która taką analizę sporządziła. Badani opierając się na swoim doświadczeniu zawodowym mają wnioski podobne do założeń przedstawionych na rysunku 4 – kładą nacisk na obiektywizm (lub jego brak) oraz kompetencje i umiejętności osoby dokonującej analizy oraz przede wszystkim zastanawiają się nad rzetelnością sprawozdania finansowego.

Uwagi końcowe

W pracy postawiono tezę, że analiza finansowa oceniana będzie jako przydatna w różnym stopniu, w zależności od zajmowanego stanowiska w strukturach finansowo-księgowych oraz wielkości przedsiębiorstwa, w którym pracuje badany. Podsumowujący wyniki badań w tym zakresie, można stwierdzić, że:

- oceniając przydatność analizy wskaźnikowej, większość ankietowanych uznała ją za całkowicie nieprzydatną w pracy zawodowej; najwyżej oceniono przydatność wskaźników w grupy płynności (około 44%) i rentowności (ponad 43%);
- w przedsiębiorstwach podlegających badaniu sprawozdania finansowego księgowi częściej korzystają z analizy finansowej;
- osoby, które korzystają z analizy w pracy zawodowej, najwyżej oceniały przydatność analizy wstępnej, a następnie analizy wskaźnikowej;
- występują istotne zależności między wielkością przedsiębiorstwa a korzystaniem przez księgowego z analizy finansowej (im większe przedsiębiorstwo, tym częstsze); podobnie z analizą wstępną sprawozdania finansowego oraz analizą wskaźnikową;
- osoby pracujące w małych przedsiębiorstwach w większości oceniały wskaźniki zadłużenia niżej od pracowników dużych firm;
- ankietowani traktują analizę finansową jako przydatne narzędzie do oceny dostawców (63%) i klientów (50%);
- najwięcej osób uznało, że analiza jest wykorzystywana przez banki (ponad 90%), spółki notowane na giełdzie (prawie 88%), następnie zarządzających i właścicieli (ok. 70%);
- osoby pracujące w mniejszych jednostkach w większości niżej oceniały przydatność analizy finansowej dla potrzeb właścicieli niż pracownicy średnich firm, a także niżej oceniały jej przydatność dla potrzeb urzędów w stosunku do pracowników dużych firm;
- opinie osób korzystających w pracy zawodowej z analizy finansowej różnią się istotnie statystycznie od opinii osób, które z niej nie korzystają – korzystający wyżej oceniają przydatność wskaźników;

- istotne statystycznie różnice pomiędzy opiniami osób pracujących w przedsiębiorstwach, których sprawozdania finansowe podlegały badaniu a opiniami osób pracujących w jednostkach niebadanych przez biegłego rewidenta, występowały tylko w obszarze oceny przydatności analizy finansowej dla potrzeb urzędu skarbowego, celnego i innych urzędów.

Analiza finansowa została oceniona jako przydatna w różnym stopniu, występują też istotne statystycznie zależności w opisanych wyżej obszarach pomiędzy wielkością przedsiębiorstwa, w którym pracuje ankietowany, a jego opiniami. Nie stwierdzono natomiast takich zależności pomiędzy zajmowanym stanowiskiem w strukturach finansowo-księgowych.

Dokonano także założenia, że w przedsiębiorstwach nie wykorzystuje się wszystkich możliwości analizy finansowej, ograniczając ją do wybranych instrumentów i metod. Podsumowując wyniki badań w tym zakresie, można stwierdzić, że wstępną analizę sprawozdania finansowego stosuje ponad 37% badanych, prawie 1/3 zaś – analizę wskaźnikową; modele dyskryminacyjne i piramidalne wykorzystywane są sporadycznie (3–6%); takie wyniki pozwalają stwierdzić, że badani pracują w przedsiębiorstwach, które wykorzystują tylko wybrane instrumenty i metody analizy finansowej. Mała liczebność prób nakazuje jednak ostrożnie podchodzić do tych wyników.

Literatura

- Analiza sprawozdawczości finansowej przedsiębiorstwa* (2009), red. W. Skoczylas, SKwP, Warszawa, s. 16–18, 67.
- Kardyś M., *Najczęściej popełniane błędy w zakresie analizy finansowej*, w: *Prawo Przedsiębiorcy 47/2007 z 20.11.2007*, s. 41.
- Micherda B., Górka Ł., Grabowska-Kaczmarczyk E., Jonas K., Szulc M. (2011), *Sprawozdania finansowe i ich analiza*, SKwP, Warszawa, s. 17.
- Rachunkowość Finansowa i Audyt 3/2004 z 01.03.2004, *Wiarygodność obrazu jednostki gospodarczej prezentowanego w postaci sprawozdania finansowego*, s. 6.
- Stanisz A. (2006), *Przystępny kurs statystyki z zastosowaniem STATISTICA PL na przykładach z medycyny*, tom 1, StatSoft Polska, Kraków s. 326.
- Uziębło A. (2002), *Zmiany w sprawozdaniach finansowych w związku z nowelizacją ustawy o rachunkowości*, w: *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku*, 1/2002, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, Poznań, s. 159–179.
- Zuchewicz J. (2011), *Sprawozdawczość finansowa jako źródło informacji o wynikach przedsiębiorstwa w dobie globalizacji*, w: *Inwestycje, wycena przedsiębiorstw, zarządzanie wartością*, red. D. Zarzecki, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin, s. 183–193.
- <http://www.institut.skwp.pl>, Instytut Certyfikacji Zawodowej Księgowych, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce.

USEFULNESS OF THE FINANCIAL ANALYSIS IN OPINIONS OF ACCOUNTING ENTERPRISES IN TRICITY

Abstract: *Purpose* – main aim: determining the usefulness of financial analysis in the job of people from account departments; specific aim: getting to know the opinion concerning the usefulness of the financial analysis to users of reports.

Design/methodology/approach – questionnaire survey of participants of the specialist professional course, working in the accounts departments of Tricity enterprises; in order to examine the relevance of connections between chosen replies there were conducted: a test of the independence chi-square, corrected rate of the contingency of C-Pearson, Yates's statistics of chi-square, ANOVA test Kruskal's-Wallis's ranks of repeated

comparisons and U Mann-Whitney's for two independent attempts.

Findings – there are essential statistical relations between the evaluation of the usefulness of the financial analysis and the size of the company, which the respondent works in; however there is not such correlation with a taken workstation.

Originality/value – researchers on the group of people on the third level (from four) of certification of the profession of the accountant.

Keywords: financial analysis, usefulness, accountants' opinions

Cytowanie

Uziębło A. (2014), *Przydatność analizy finansowej w opiniach księgowych trójmiejskich przedsiębiorstw*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 803, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 66, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 497–508; www.wneiz.pl/frfu.